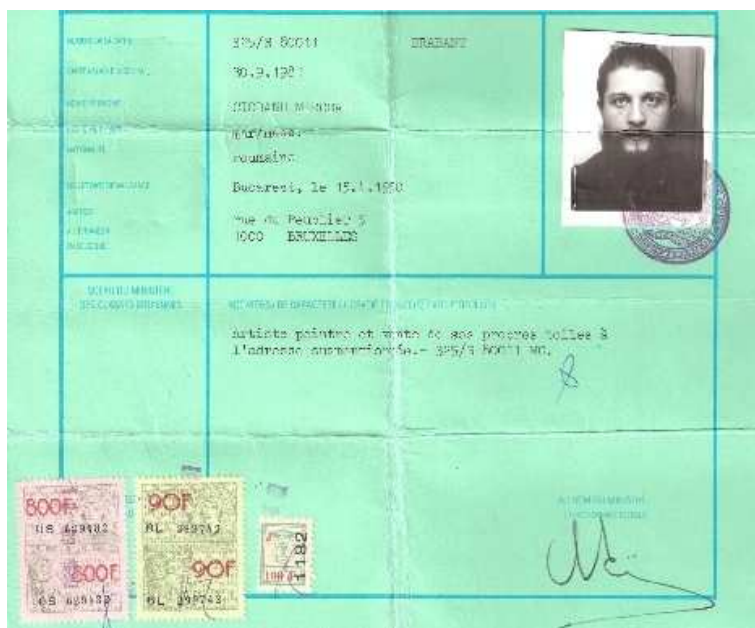

Lamentările cotidiene ale socrului meu se transformaseră într-un fel de ritual, la care noi, cei rămași acasă, aveam datoria să participăm neputincioși. Fără să vrea, dar influențată și de dureroasa dezrădăcinare a cuscilor, mama mea îmi reamintea în permanență faptul că nu mai aveam de lucru, că Mircea, după revenirea la București, nu făcea decât să intre pe o ușă și să iasă pe cealaltă, de parcă nu ar fi fost cu noi și lângă noi. „Ce vei face cu Catinca, cine o va crește?”, mă tot întreba. „Ești o aventurieră!”, insista alteori, fără menajamente. „Dacă vei continua să rămâi lângă Mircea, vei fi o ratată și din punct de vedere profesional! Cum poți să suportți balamucul în care te afli acum?”

Și, parcă pentru a părea și mai convingătoare, adăuga: „Mi-a spus mie odată o ghicitoare că nu ai picioarele pe pământ, că plutești deasupra realității. Dintre toți băieții bine și de familie bună care ți-au făcut curte, de ce l-ai ales tocmai pe Mircea? Ca să te aducă unde te afli acum?”

O ascultam și, așa cum îi spusese ghicitoare, pluteam pe deasupra realității românești. Aveam senzația că mă află într-un dirijabil, un balon montgolfière, la cârma căruia se afla tot Mircea, îndârjit și taciturn.

Așteptam eliberarea pașaportului de turist, pentru a pleca cu Catinca în Belgia. Mircea obținuse la Bruxelles un permis de ședere și o autorizație de lucru, care erau valabile până pe 30 septembrie 1981. Pe baza acestor documente belgiene, el nu era obligat să restituie pașaportul românesc. Cum se spunea pe atunci, se afla între două avioane.

Permisul de muncă belgian al artistului, valabil până la 30 septembrie 1981

Anul Nou l-am petrecut în casa cuplului Dinu Kivu, critic de teatru, și Luminița Vartolomei, muzicolog. Cu această ocazie, l-am cunoscut pe regizorul Tudor Mărăscu. Pe soția lui, Lia Tanciu, prezentatoare la Televiziune, o știam din interiorul instituției la care lucram amândouă.

În primele zile ale lui ianuarie 1981, am fost invitați de dramaturgul Paul Everac la o petrecere la care urma să se reunească, după spusele gazdei, „crema actricească” bucureșteană. Dramaturgul Paul Everac ținea foarte mult la Mircea. Îl lăuda pentru talentul lui de pictor, pentru vocația lui de bun orator, pentru ideile de scenografie pe care Mircea i le dezvăluia cu sinceritate și pentru imaginația lui prolifică, care deseori cuprindea și schițe de costume sau sugestii de regie. Dramaturgul Everac le nota cu mult interes, le filtra și le aduna în zonele ascunse ale memoriei lui de scriitor.

Ne-am dus la petrecere, într-o sâmbătă seara a aceluia început de an '81. Afară fulguia mărunț și era foarte frig. Am sunat la ușa apartamentului familiei Everac, situat la etajul 4 al unui imobil ce făcea unghi între Bulevardul Magheru și Piața Romană.

Apartamentul era plin de invitați, printre care foarte mulți actori cunoscuți. Printre ultimii sosiți a fost și cuplul Catinca Ralea - Emanoil Petruț. Cred că nu va fi necesar să detaliez prea mult personalitatea celor doi invitați, deoarece, așa cum ne prevenise dramaturgul Everac, ei aparțineau efectiv „cremei Bucureștiului” din acei ani. Catinca Ralea era o foarte cunoscută ziaristă. Tatăl ei, Mihai Ralea, Ambasadorul României la Washington timp de mulți ani, fusese și un reputat critic literar, contemporan cu Tudor Vianu și George Călinescu. Pe vremea aceea, Catinca Ralea avea la Radio funcția de redactor-șef al secției de limbă engleză din cadrul departamentului de emisiuni pentru străinatate. Soțul ei, Emanoil Petruț, actor la Teatrul Național, era un nume, o personalitate artistică foarte cunoscută la București.

Acest cuplu, în jurul vârstei de 50 de ani, iradia eleganță, o simplitate nobilă și foarte mult umor. Era fermecător să-i vezi și să-i ascuți în jocul lor de replici, când tandre, când ironice, un ping-pong verbal rapid, surprinzător, câteodată sarcastic. Doar duioșia din privirile lor lăsa să se întrevadă o iubire adâncă, dublată de o complicitate tainică. De fiecare dată, soțul actor începea cu apelativul „baba mea”, căruia Catinca îi retorca scurt: „dragă Petruț”...

În pragul ușii unde au fost întâmpinați de dramaturgul Everac, Catinca Ralea, îmbracată într-o superbă haină din blană de vizon veritabil, arăta cu mândrie către soțul ei, care ținea în mână o sticlă plină cu ceva ce părea a fi apă. Râzând cu plăcere, ea preciză imediat că Petruț și-a adus de băut de acasă, pentru toată seara, apă curată de la robinetul din bucătărie. Printr-o înclinare a capului, actorul soț a confirmat anunțul zgomotos al nevastei lui.

Apartamentul în care ne-am reunit avea trei sau patru camere. Nu știu cum s-a nimerit, dar la un moment dat doamnele s-au regăsit împreună într-un salonaș, în timp ce domnii artiști conversau împreună prin celelalte încăperi.

Catinca Ralea s-a așezat cu plăcere lângă mine. Mă cunoștea de la Radio. După câteva schimburi de cuvinte, în mod neașteptat, a început să-mi explice motivul pentru care soțul ei venise cu sticla respectivă de acasă.

- Dragă Michaela, ești încă foarte tânără și nu sunt sigură că vei putea înțelege lupta grea pe care eu o duc, de ani de zile, împotriva băuturii. De cum ajung acasă, înainte de a-mi scoate haina de pe mine, mă reped prin dulapuri să caut sticlele pe care Petruț le ascunde. Le găsesc, evident, le pun în chiuveta de la bucătărie și le sparg cu un ciocan pe care-l țin la îndemână. Vodca este principalul meu dușman, văzut și nevăzut.

Apoi, a continuat fără tristețe, mai curând ca un fel de destăinuire prevestitoare:

- De mic copil sufăr de astm.

Imediat și-a deschis poșeta, a scos un mic flacon-spray și și-a degajat căile respiratorii cu substanța binefăcătoare. Apoi, și-a continuat destăinuirea.

- Te rog, nu uita ce-ți spun acum. Eu voi muri în curând, din cauza lui Petruț și a vodcilor lui. Nu va fi treaz când voi avea o nouă criză puternică de astm.

M-am cutremurat. Nu știam ce să-i răspund. Aș fi dorit să o încurajez, să o contrazic...dar am rămas fără voce. N-am reușit să articulez niciun cuvânt. În sinea mea, îmi spuneam: „Da, cunosc și eu câte ceva din dureroasa condiție a nevestei de artist, pentru că am încercat și continui să încerc să pun capăt interminabilelor seri prin restaurantele bucureștene, ale caror nelipsit conviv este soțul meu, pictorul Ciobanu”. Cu toate acestea, în comparație cu brutala dezamăgire a distinsei ziariste, eu îmi păstram speranța, găsindu-mi curajul de a continua și răbdarea de a aștepta.

Am părăsit salonașul la câteva minute după Catinca Ralea, atrasă de râsetele zgomotoase ale celor din încăperea alăturată. Ea rămăsese în pragul ușii, încremenită în fața spectacolului pe care soțul ei, actorul, ajuns la scena finală, îl oferea celor din jur. Înțepenit pe un fotoliu confortabil, Emanoil Petruț avea gura încleștată și părea adormit, cu pleoapele căzute. Se ținea însă drept ca o lumânare, sprijinindu-se cu încrâncenare de brațele fotoliului. Golise toată sticla cu „apă binefacătoare” pe care și-o adusese de acasă.

Un an mai târziu, în ianuarie '82, Catinca Ralea murea în urma unei groaznice crize de astm. La Spitalul de Urgență, actorul Emanoil Petruț, sub vraja ascunsă a lichidului incolor, a înregistrat-o pe soția lui sub numele de Ecaterina Petruț. Personalul medical a tratat-o cu nepăsarea cuvenită unei bolnave anonime.

Când eu și Mircea am părăsit petrecerea, ninsoarea timidă care ne însoțise la venire se transformase într-o perdea deasă de fulgi, așternându-se pe asfaltul înghețat. Aproape că înotam pe covorul gros de zăpadă. Nu am găsit niciun taxi în noaptea aceea bucureșteană, în care doar fulgii erau atotputernici. Ne-am întors acasă pe jos, într-o tăcere desăvârșită.

Mircea Ciobanu – „Peisaj sub zăpadă”

Pentru a grăbi plecarea noastră la Bruxelles, Mircea s-a dus la Serviciul Pașapoarte cu pașaportul lui de turist și cu documentele belgiene, care confirmau autorizația de ședere în Belgia, sperând că astfel va facilita eliberarea documentelor de călătorie pentru mine și pentru Catinca. De asemenea, se deplasa zilnic la Uniunea Artiștilor Plastici și discuta cu responsabilii care aveau puterea să acorde artiștilor dreptul de a voiaja în străinătate cu proiecte profesionale. Ulterior, pe baza recomandărilor pe care le primea, Serviciul Pașapoarte confirma celor interesați decizia împuterniciților de la Uniunea Artiștilor Plastici.

Pe 6 februarie 1981, miracolul s-a produs. Mircea a revenit acasă cu pașaportul meu de turist, dar fără cel al Catincai. Eram liberi să ne întoarcem la Bruxelles, cu condiția de a o lăsa pe Catinca în grija părinților mei. Văzând aceasta, tatăl lui Mircea, avocatul Ciobanu, care își consumase deja toate tânguierile prin Bucureștiul lui iubit, ne-a spus că, deîndată ce vom lua avionul spre Bruxelles, el se va reîntoarce în orașul său de adopție, New-York.

A doua zi, pe 7 februarie, Mircea s-a prezentat la Ambasada Belgiei de la București cu actele lui și cu pașaportul meu, pentru a-mi obține viza turistică. Funcționarul de la ghișeu, după ce s-a uitat sumar la documente, i-a cerut să aștepte un moment.

Trecuse deja o oră și nimic nu se petrecea. Într-un sfârșit, funcționarul a revenit, informându-l pe Mircea de faptul că la Bruxelles guvernul fusese demis și altul nou era în formare. Din acest motiv, verificarea actelor urma să dureze cel puțin o lună. Se așteptau dispoziții noi de la viitorul guvern.

La vremea aceea, în România, persoanele care erau în posesia pașapoartelor turistice aveau dreptul să le țină asupra lor timp de maximum trei zile. Deci, trebuia acționat foarte repede. După primirea răspunsului de la Ambasada Belgiei, Mircea s-a pomenit în stradă, complet buimăcit. Ce i-ar mai fi rămas de făcut? Să încerce pe la alte ambasade.

A făcut semn unui taxi. Așezat lângă șofer, i-a povestit pe nerăsuflăte istoria, pe care o considera total suprarrealistă. I-a cerut apoi șoferului să-l însoțească și să-l aștepte în turneul pe care urma să-l facă pe la ambasade.

După mai mult de două ore de alergătură inutilă, ca într-un fel de cursă contra cronometru, șoferul de taxi, devenit fără voia lui complicele unui om disperat, îi sugeră lui Mircea să încerce și la Ambasada Elveției. Cu speranțele aproape epuizate, Mircea făcu ultima tentativă. Taxiul se îndreptă cu viteză spre strada Pitar Moș.

În mai puțin de o oră, pe pașapoartele noastre erau înregistrate vizele pentru 5 zile de ședere în Elveția.

- Repede, la agenția Tarom! i-a strigat Mircea șoferului de taxi.

Spre seară, revenit acasă vesel, dar complet extenuat, nu mi-a spus decât atât:

- Pregătește repede bagajele! Mâine plecăm la Zürich!